

2005
Nr 2

VAHET

VÕRO KEELEN

Pallõ õnnõ, Võromaa!

Tereq-tereq!

Niguq mi kõik tiiämiq, om radokuu (veebruuar) hällüpääväkuu. Umma 87. sünnüpäivä pidä Eesti Vabariik – riik, kon mi kõik elämiq.

Maakerä pääl olõ-iq tõist õigõhe ollakiq, a tegelikult om Eesti väega illos maa. Iks tasos tsipakõsõ ümbretsõõri kariaq ja sis vöi egäüts tuud esiq tundaq.

Egäl Eestimaa paigal om uma nägo, egä paik om ummamuudu. Maq kõnõlõ seon numbrõn Võromaast. Taa om esimuudu kant, miä om suurist liinust kavvõn. Võromaal om pallõ mõtsu, mäki ja väega ilosid järvi. Siist lövvämiq Eestimaa kõgõ pikembä jõe ja kõgõ korõmba mäe. Talvõq ommaq Võromaal kõik aig tsipakõsõ külmembäq ku muial Eestin. Piusa kuupõn makasõq parhillaq talvõund üüsisaskiq (nahkhiireq) ja Urvastõn uutvaq keväjät pokaq.

A kõgõ inämb ummamuudu om Võromaa uma kiil. Tuust joba egäüts arvo ei saaq: kon tan sann – sann tan man! Viil veidüq aigu tagasi ol' tunnõq, et taa kiil häös ärq – nii, niguq ommaq kaonuq pallõq Eestimaa murdõq. Parhillaq inämb säänest tunnõt olõ-iq. Nüüd opitas võro kiilt koolin, andas vällä võrokeelist aolehte Uma Leht, tetäs telesaait ja kirotõdas raamatit. Minevä aasta valisi Eesti rahvas võrokiilse laulu „Tii“ esiq Eurovisooni Eestilaulus.

Maq esiq mõtli kah, et tulõ seo kuu vällä võro keeli. Saq saat mu kingitüses Eesti Vabariigi sündümise pääväs. Tuuperäst ommaq kõik autoriq, kiä seokõrd Tähekesen kirotasõq, Võromagaq kuigimuudu lähküdeq. Nii suurõq ku tsillõkõsõq. Hüvvä lugõmist!

TÄHEKE

Jutumull', jutumull'

Aituma kõigilõ, kiä Tähekesese minevädsele jutumullilõ vastussit vällä mäргеq! Noid tull' nii hulga, et mi pidimiq avvuhindu manõq otõsma. Seokõrd annamiq vällä kogoniq neli avvuhinda – katõ võiduvastust saavaq Limpa hammõ ja härgütüs-avvohinnas ommaq Limpa mängoasi ja Tähekesese padi!

Võiduvastussõq

Tort ütles: „Hõeq, jätkeq no mullõ mu silmäq pähäq, muido ma näe-iq, kuimuudu minno süvväs!“

Kätlin Kadak (9 a.)
Kurõssaarõ

Tort ütles: „Panõq õkva jupp tagasi, tuul tõmbas!“

Riin Praks (8 a.)
Raplamaa

Härgütüs-avvohind

„Võih, ärq kisku-iq mul kõrva külest ärq!“

Tormi Ariva, (4 a.)
Villändi

„Pallõ sinno väega, lõikaq minno juppõs, ma taha ollaq tõisilõ söõgis!“

Olivia Tammisto (5 a.)
Talliin

Vahtsõnõ jutumull'

Katõ suusatajat ajavaq hindävaihol juttu. Midä ütles latõ umalõ esäle?
OODAMIQ SUQ VASTUST 15.
PAASTUKUU PÄÄVANIQ 2005
(15.03.2005).

Võiduvastussõq saat teedäq mahla-kuu (aprili) Tähekesest. Avvuhinnas om katõ võrokeelist aabitsat.

Eesti latsõq vahtsõn filmin pääõssõn!

24. radokuu pääväst pääle nakkasõq Eestimaa kinoq näütämä vahtsõt eesti latsifilmi „Röövlirahnu Martin“ („Rüüvlimüürü Martin“), kon päätegeläisi mängväq Eesti latsõq.

Taa om lugu Martini-nimelisest poisõkõsõst, kiä lätt ütten imägaq vahtsõhe paika elämä. A Martin trehväs kõik aig mäantsidegiq jandalidõ sisse. Õkva viimätsel koolipääväl, ku imä tälle sõnaq pääle lugõ, et poisõkõsõots vähämbält täämbä määnestkiq pahandust ei tiisiq, lätt kõik võlssi.

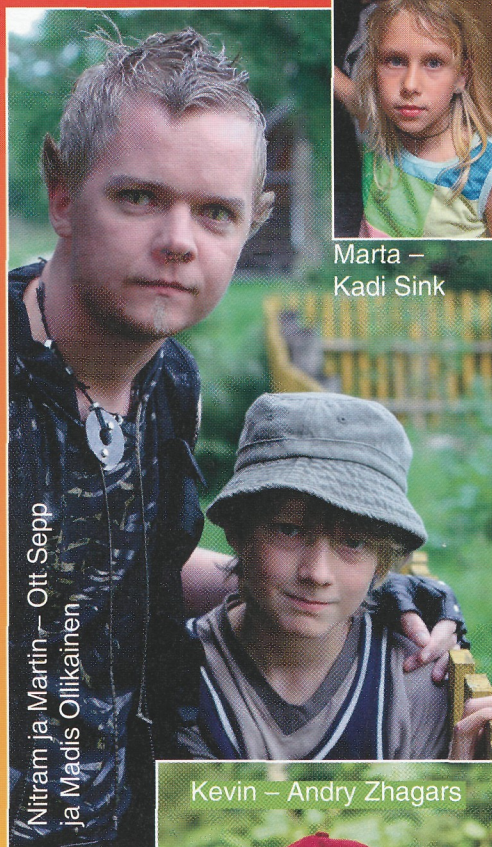
Martinilõ miildüs koolidirektori tütär Marta. A tütärlats miildüs ka kooli kõgõ popimbalõ poisilõ Kevinile. Viimätsen hädän tulõ Martinilõ appi krutskinõ võluurkasõ Nitram, kiä ummakõrda tuu ütten vahtsit seikluisi.

„Rüüvlimüürü Martini“ pääõsatäütjäq löüti ligi 200 suuvja hulgast. Pääõsalist mäng Madis Ollikainen. Madis om 12-aastanõ ja opp Rahu-mäe põhikoolin 6. klassin. Tõist pääõsalist, Martat mäng Kadi Sink. Kadi käü Madisõgaq ütten koolin, a 5. klassin ja om 11-aastanõ. Kolmandat osalist Kevinit mäng Andry Zhagars, kiä käü Kehra kooli 5. klassin ja om niisama 11-aastanõ.

„Film om mõtõld nii poisõkõisilõ ku tütärlatsilõ. Vašt kõgõ parõmb vannus taa kaemisõs om nii 5–13,“ üteli Tähekesele filmi režissüür René Vilbre. Ka latsivanõmbilõ ollõv umaq noodiq sisse kirotõduq.

„Innekõkkõ kõnõlõmiq luu sõprusõst, üttsindäolõkist, edimäde armumisõ võlust ja valust. Tegeläseq ommaq latsõq, kiä kõikvaq katõ ilma veere pääl – latsõiä ja suuri inemiisi ilma vahepääl. Tspakõsõ viil puppõgaq asatõn tulõ kõrda saiaq nii lahkulännüide vanõmbidõ ku muõsõ-tahtvidõ tsurrõgaq,“ kõnõl režissüür.

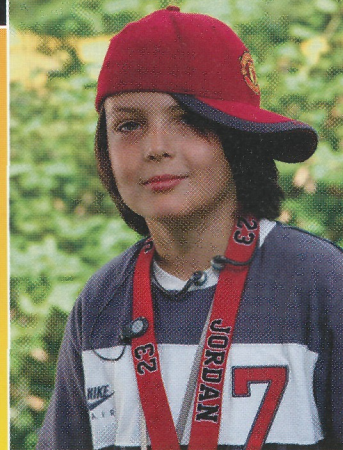
Küsümüse pääle, kas filmin nall'a ka saa, lubasi Vilbre, et saa külh. „Ku filmin sukugiq nall'a ei saassiq, olõssiq eiq mõtõt filmi tegemä naadagiq. Esiqeränis latsifilmi!“ üteli tä. „A stsenaariummi autoriq olliq hääq ja nutigaq. Pääkirotaja oll' Mihkel Ulman, katõkõnnit avit toimõndaq Jaak Urmet. Ekä muudu mõnus kamp ja kokkovõttõn iks torrõ lugu!“

Marta –
Kadi Sink

Nitram ja Martin – Ott Sepp
ja Madis Ollikainen

Kevin – Andry Zhagars

Üles võtnuq Mihkel Ulman

Timahavanõ „Mino Võromaa“

võistlus käü 18. kõrda

Joba mitmit aastit om Võromaal latsilõ kõrraldõt võrokiilside kirätõie konkurssi, minkal nimes „Mino Võromaa“.

Edimäne konkursõ kuulutõdi vällä 1987. aastal. Tuu tähendäs, et timahavanõ võistlus om sis joba katsõtõiskümnes.

Parõmbist konkurssilõ saadõtuist tõiest om egä aasta kokko pant ka väiku kogomik. Tuud raamatut valla teten näet, et edesõnan ommaq autoriilõ häid sõnno ütelnüq Võromaal peri kiräniguq vai kultuuriinemiseq. Raamatuhe ommaq ja saavaq ka edespiten pilte joonistaq Võromaa kuulõ latsõq.

„Mino Võromaa“ raamatidõ lukõ lugõvaq latsõq näütuses võro keele tunnõn, mõnõq luuq ommaq validuq esikiq võrokiilsehe aabitsahe „ABC kiräoppus“.

Kõik latsõq üle Eesti, kiä mõistvaq tsipakõsõgiq võro kiilt, võissiq seo aasta konkursist ossa võttaq! Oodõtas lukõ koolielost, nalakist juhtumiisist, kodokotussõst vai muust. Niisama või kirjä pandaq vanaimä-vanaesä käest kuultu jutu.

Valmis või tshkendäq jutu, lühkü näütemängo, luulõtusõ, katõkõnnõ, arotusõ vai mõnt muud sorti tüü.

Konkursist võivaq ossa võttaq kõik koolinkäüväq latsõq (6–17-aastadsõq).

Parõmbaq kirotajaq saavaq avvuhinnas võrokiilsiid raamatit-kasette ja raamadu „Mino Võromaa 18“ ütten uma tüügaq!

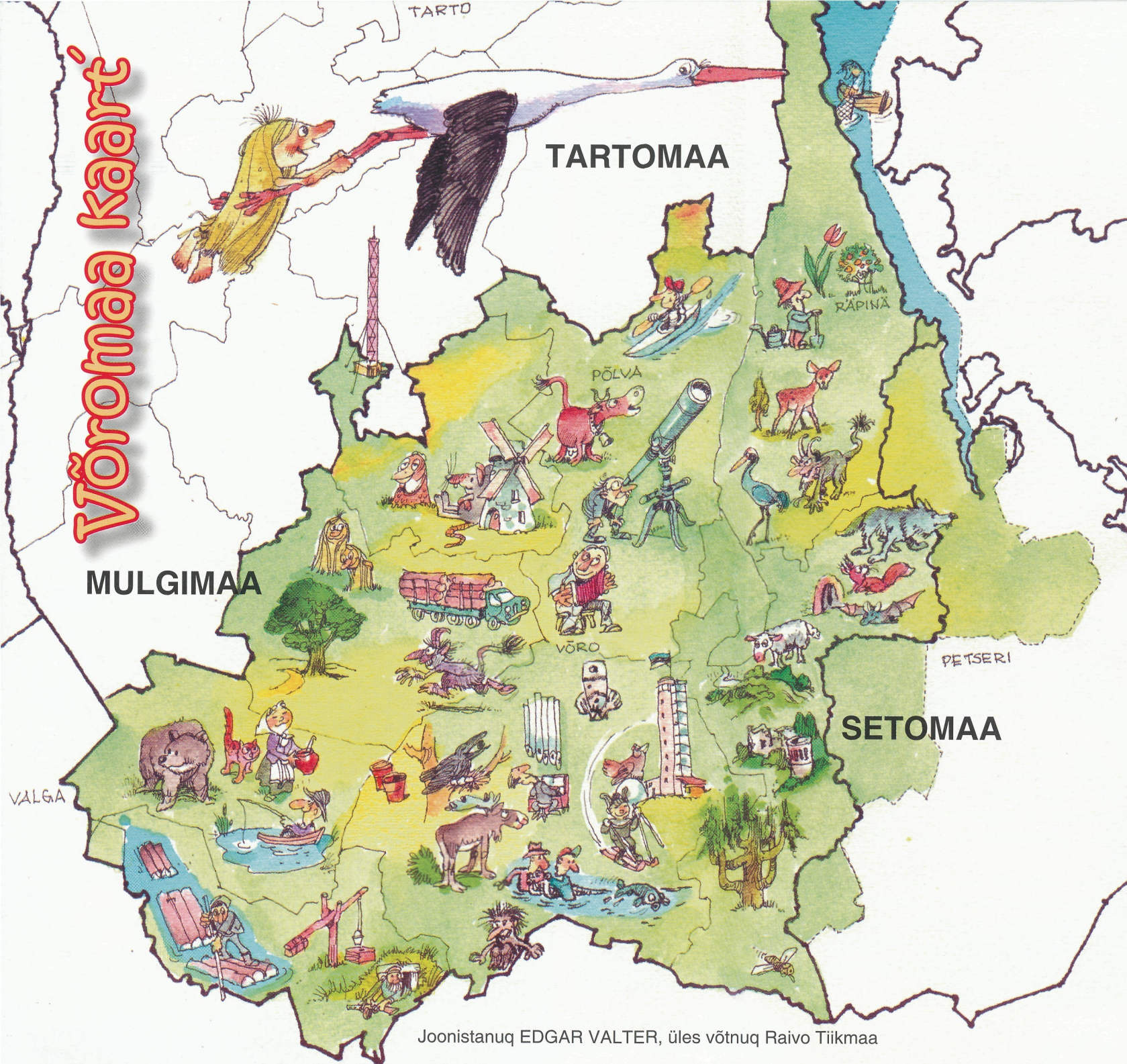
Umalõ kirätüüle tulõ manõq kirotaq uma nimi, kuul, klasõ ja juhendaja nimi.

Tüüq tulõ saataq ildambalt 1. märdsis 2005 Võro Instituuti aadrõssi pääle:

Võro Instituut, Tartu tn 48, 65609 Võro vai wi@wi.werro.ee.

Manõq saa küssüq tel: 78 21 960.

Võromaa kaart

Joonistanuq EDGAR VALTER, üles võtnuq Raivo Tiikmaa

Taivaskua pae
(Suur Taivaskoda)

Midä võit löüdüq Võromaalt?

Võromaa om Talliinast kaiõn Eesti tõsõn otsan. Kunagi oll' Võromaa jaos pääliinas hoobiski q Riia. Vanast oll' Võromaa ka pallõ suurõmb – küündü üle parhilladsõ Võro ja Põlva maakunna, kolmandigu Valga ja tükükese Tarto maakunnagi q. Egäl puul üle terve vana Võromaa kõnõldas võro kiilt. Võro kiil' omgi q

üts kõgõ umaperätsemb asi ter vel vanal Võromaal. Taa keele-asi ja mitmõq tõsõki q asaq ei olõnõq maakunnanimmist.

Võromaal om olnuq vai om kodo väegaq mitmil kiränikel, muusikil, kunstnikõl ja näütlejil. Ka nimäq kõnõli q latsõn võro kiilt. Võromaa inemisile miildüs vällä näüdüdq, midä näaq

tundvaq ja kõnõlda q õkva nii, niguq näaq asast arvasõq.

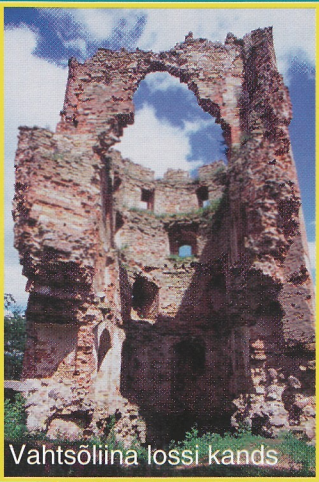
Võromaa luudus om tõistsugunõ ku Põha-Eestin. Siin om peris ummamuudu maastik: mäeq ja oroq, mõtsasaarõq, järveq, tsillõkõsõq nurmõq ja suuq. Pallõ om liivast maad ja pedäjämõtsa vai pallo.

Võromaal lövvüs mitmit asjo, miä ommaq Eesti jaos „kõgõ-kõgõ“. Siin om Eesti ja üldse Baltimaiõ kõgõ korõmb mägi Suur Munamägi. Eesti kõgõ sügävamb järv om Rõugõ Suurjärv. Võhandu vai Pühäjõgi om Eesti kõgõ pikemb jõgi. Eesti kõgõ jämmemb puu Tammõ-Lauri tamr kasus Urvastõn. Eesti kõgõ lõunapoolitsõmb paik om niisama Võromaal – tuu om Naha külä Mõnistõn. Võromaal ommaq Eesti ainomadsõq klaasiliivakaivandusõq ja vanast om õnnõ Võromaa jõkist lövvet pärlit.

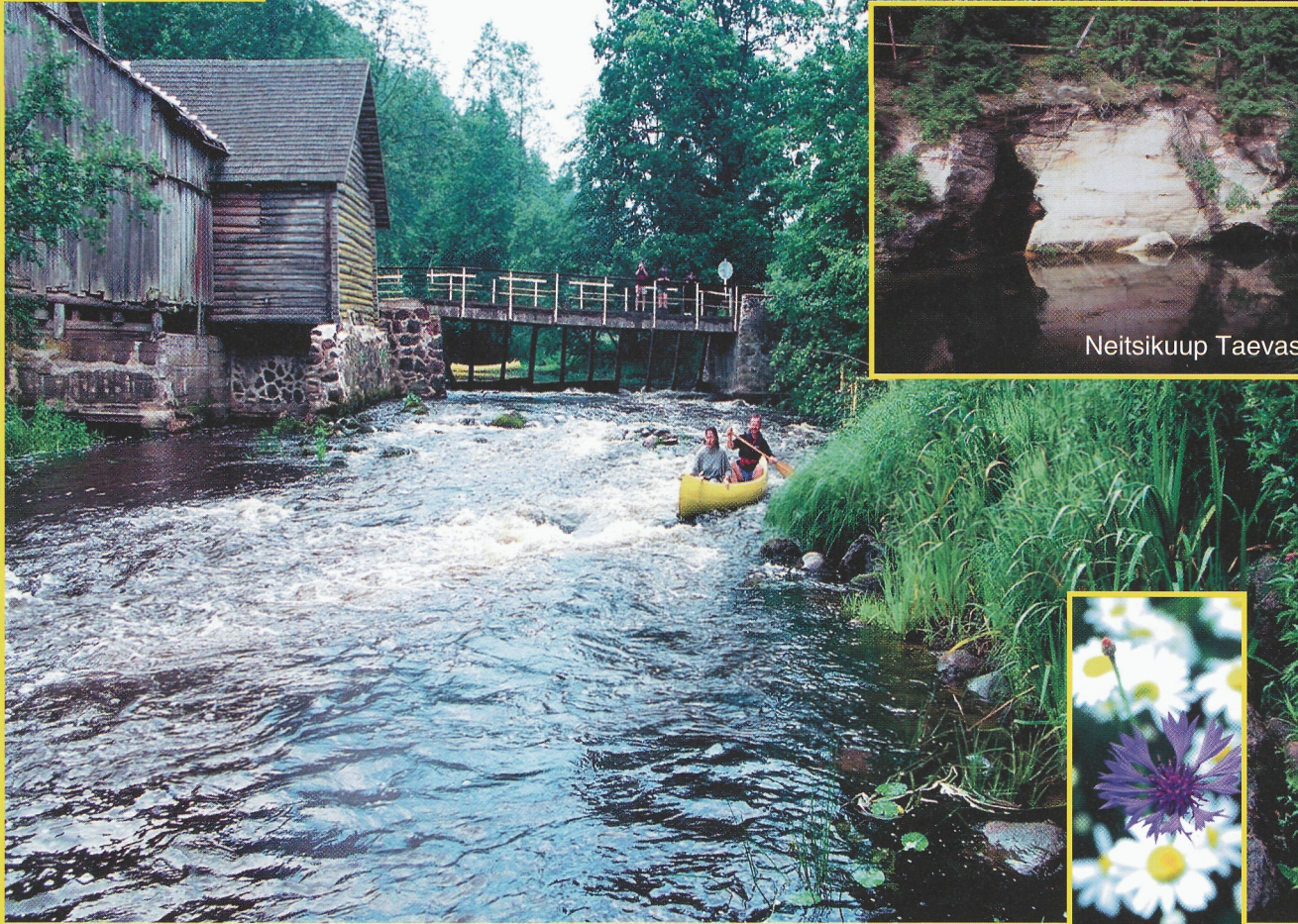
Egä Eesti latsõ võissiq kunagi q ärq kävvuq Taivaskual, Piusa liivakuupõn ja Räpinä paprõvabrikun. Ni muidogi q katõl maal, miä ummakõrda jääseq Võromaalõ: Paganamaal ja Pokumaal!

Nüüd inämb Paganamaal paganaq ei eläq. A süväq jälehavvaq, pistväq mäeq ja oroq andvaq märki timä ammutsist vägitükest. Tä pidi õks peris hiiglanõ olõma! Pokumaal eläseq pokuq, a egaq nimäki q hinnäst egäleütele ei näütäq. Üldse tulõvaq „Pokuraamadu“ tegeläseq Pokumaalõ elämä üteviisi. A mõnõgaq näist võitiq sääl mõtsan kävvün joba kimmähe kokko saiaq.

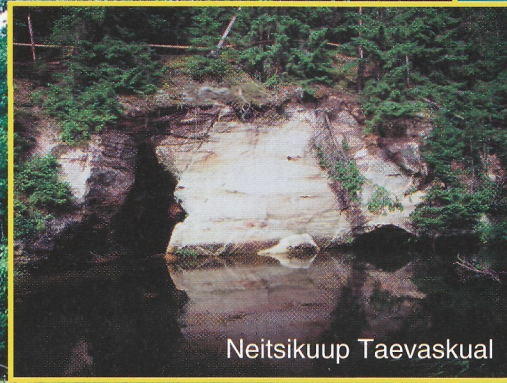
Evar Saar

Vahtsõliina lossi kands

Viia veski Võhandu jõõ pääl Süvähavva külän

Neitsikuup Taevaskual

Eesti rahvusliil - rüälilil

CONTRA

Kodusõda

KU MI KÖÖGIN EMMEL-ISSIL
VÄKEV KODOSÕDA ALAS,
ANOMIDÕST AINOMANA
PLEKIST KAUSILÕ TUU HALAST.

KAEQ, KOS VELI SÕSARAGAQ
TUGIVAQ JO IMÄ ANNU:
ANDSÕVAQ ÜTSTÕSÕ VÕITU
TALDRIKIT JA TASSÕ MANUQ.

SÄÄNE RÜÜKIV EBAVÕRDSUS
MULLÕ KÜLH ES ANNAQ RAHHO.
IMÄ PIHTA HIITMISES TÕI
ESÄLE MA PRAADIAHO.

KES TAN SÕAN SIS VÕIDU VÕTSÕ,
TUUD SA VÄLLÄ KÜLH EI MÄRGIQ.
VIIKI JÄI – TAAD MÄSSÜ KAVVA
NAARAMIQ VIIL TAKASTJÄRGI.

AAPO ILVES

Ku ma ütškõrd

KU MA ÜTŠKÕRD
TSILLUS KASU,
TSILLEMBAŠ VIIL
KU MIKROOBIQ,
KÕIKI KIHOLAIDSI
PURÕ!

* Mikroob – kõgõ tsillemb pisiläne. Mõni naist
om hää, mõni olõ-ig, mõni pand nõna tsilkma
vai tuu müid haiguisi. (Autori seletüs)

CONTRA

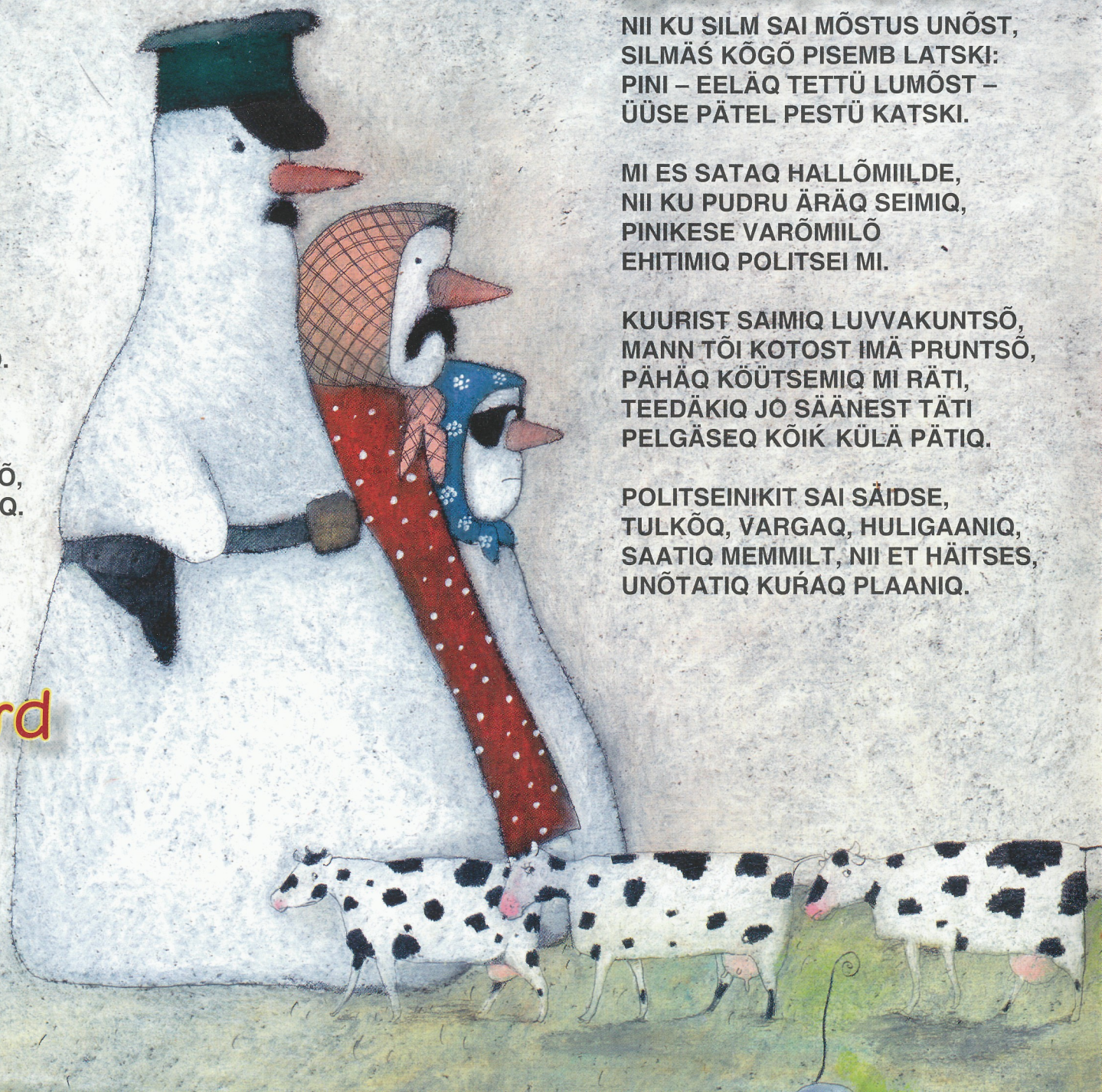
Lumõpolitsei

NII KU SILM SAI MÕSTUS UNÕST,
SILMÄŠ KÕGÕ PISEMB LATSKI:
PINI – EELÄQ TETTÜ LUMÕST –
ÜÜSE PÄTEL PESTÜ KATSKI.

MI ES SATAQ HALLÕMIILDE,
NII KU PUDRU ÄRÄQ SEIMIQ,
PINIKESE VARÕMIILÕ
EHITIMIQ POLITSEI MI.

KUURIST SAIMIQ LUVVAKUNTSÕ,
MANN TÕI KOTOST IMÄ PRUNTSÕ,
PÄHÄQ KÕÜTSEMIQ MI RÄTI,
TEEDÄKIQ JO SÄÄNEST TÄTI
PELGÄSEQ KÕIK KÜLÄ PÄTIQ.

POLITSEINIKIT SAI SÄIDSE,
TULKÕQ, VARGAQ, HULIGAANIQ,
SAATIQ MEMMILT, NII ET HÄITSES,
UNÕTATIQ KUŔAQ PLAANIQ.

CONTRA

Sinilille hiitumine

TALVÕL LILLIKENE MAKAS
VAHTRALEHE ALL KU HÄLLIN.
HIIDÜS SIS, KU PÄÄLE NAKKAS
KELLÄ HERÄTÄMISPLÄRRIN.

KARGAS PISTÜ, NÄGO KRIMPSUN
VÄIKU SINILILLIKENE,
LÄTT JA VÕTT KÜLMKAPIST LIMPSU
JA OTS SIINI, LILLIKENE.

SIS KAES ÜMBRETSÕÕRI LUMMÕ:
VÄHÄMBÄLT KUUS AOS VIIL JAKKUS,
HÄLLI PUGÕ JA VAOS UNNÕ,
MIS OM TSUKRÕ MUUDU MAKUS.

Joonistanuq JÜRI MILDEBERG

Mildeberg 2005

AAPO ILVES

Varganägo

OLÕ TSILLU VARGANÄGO,
OLÕ ASOTSIAAL –
PÄTSÄ KUUKÕ VAESÕ LEHMÄ
TAKAST KARAMAALT.
AGAQ SÕS, KU DIIL SAA TETTÜS,
MINNO UUT IBIZA –
TIMAHAVVA ÕKVALT TRENDÕ OM
LEHMÄKOOGIPITSA.

* Asotsiaal – inemine, kinkal olõ-iq
koto egaq tüüd. (Autori seletüs)

AAPO ILVES

Politseinik

OLÕ TSILLU POLITSEINIK,
KANNA PAGONIT JA VÜÜD.
PELGÄ-IQ JA OLÕ LÕÜDLIK
JA TII UMBA RASSÕT TÜÜD.
PÄIVÄ ÕNNÕ ROIMAPILTE
ALBUMIHE KLEEBI JA
PERÄN MÕSÕ ASITÕENDIT
ROHILIDSÕ SEEBIGAQ.

AAPO ILVES

Ümbõlõ ull' lats

IMÄLT KOMMI KU ES SAAQ,
STOCKMANNI VEI POMMI MA...

TSIGA TAIVATAMMÕ ALL

ÜTSKÕRD PÄSSI ÜTS TSIGA
 ÖDAGU ILDA TSIAPAHAST VÄLLÄ
 JA LÄTS ROITMA JA ILMA KAEMA.
 EDIMÄLT JOHTU TÄ UIBAIDA. OLÛ
 SÜGÜSENE AIG JA UIBUQ OLLIVAQ
 UBINIT TÄÜS. TSIGA NÜHKE SÄLGÄ
 VASTA UIBUTÜVVE JA UIBUST
 SATTÕ MITU UBINAT ALLA. TSIGA
 SEI UBINAQ ÄRQ JA KÕNDE
 EDESI NIKAGU JÕUDSÕ AIAST
 VÄLLÄ. AIA TAKAH KASVI
 TAMMÕPUU. TSIGA NÜHKE
 JÄLKI SÄLGÄ VASTA TÜVVE
 JA TUUPÄÄLE SATTÕ TAMMÕ
 OTSAST TÕHVO ALLA. TSIGA
 SEI TÕHVO JA KÕNDE
 EDESI NIKAGU JÕUDSÕ
 LAKÕ NURMÕ PÄÄLE.
 NURMÕ PÄÄL JÄI
 TSIGA SAISMA JA KAI
 ÜLES TAIVAHE. OLÛ
 JO PÜMME JA TAIVAH
 OLÛ PALÕ TÄHTI JA
 MÕTSALATVU TAKAST
 PAISTU SUUR TSÕÕRIK
 KUU.

„KAEQ UMMÕH-
 TIGIQ,“ MÕTÕL TSIGA.
 „MÄÄNE SUUR UPIN
 TAH PUU OTSAH KA-
 SUS.“

SÕS KAIÕ TÄ TÄHTI JA MÕTÕL, ET
 NEOQ OMMAQ TAMMÕTÕHVAQ.

„PIÄT IKS SUUR PUU OLÕMA, KOH
 NII PALÕ ILOSIT TÕHVO KASUS.

PIÄSSI KAEMA, KOHKOTSIL TOLLÕ
 TAMMÕ TÜVI OM, KIÄ SÄÄNDSIT
 TÕHVO KAND. SÜÜDÄSSI TIMÄ VASTA
 SÄLGÄ, VAST SATASSI JÄLKI TÕHVO
 ALLA.“

TSIGA LÄTSKI EDESI, TAIVATAMMÕ
 TÜVVE OTSMA. LÄTS JA LÄTS, A
 TODA PUUD, KOH HELLEQ TÕHVAQ
 KASUSÕQ, ES LÖVVÄQ. JÄI TSIGA
 NURMÕ PÄÄLE SAISMA JA KAE IMET:
 ÜLLEST SATTÕ ÜTS HELLE TÕHV
 ALLA NII ET TULINÕ JUTT TAKAH.
 TSIGA OLÕSSI TAHTNU TODA TÕHVA
 ÜLES OTSI, A KOST SA OTSIT. TSIGA
 KÕNDE VIIL VEIDÜ, LÖÜSE SÕS
 MÕTSA VEEREST HAINARÕUGU
 JA RONÕ RÕUGU ALA HENGÄH-
 TÄMÄ. ES HERÄNEQ TSIGA
 ENNEGU HUMMOGU, KU PÄIV
 JO VÄLLÄH. TULL RÕUGU ALT
 VÄLLÄ JA KAI JA OI IMETI:
 ÜLLEH TAIVAH OLÕ ES ÜTTE-
 GI TÕHVA, ÜTS SUUR JA
 TULINÕ TSÕÕRIK UPIN ÖNNÕ
 PAISTU.

TSIGA TUNDSÕ, ET KÕTT
 OM TÜHI JA MÕTÕL, ET PIÄSSI
 IKS TAGASI PAHTA MINEMÄ,
 TAH PAISTU-IQ KÜL ÜLLEH
 UBINIT JA TÕHVO, A TUUIST
 OM JÄLKI RUIH KINMÄDE JO
 UUTMAH, HÄÄD ROKKA JA
 KARDOHKIT TÄÜS. PARÕP
 RUIH ROKKA PAHAH KU TÄHEQ
 ÜLLEH TAIVAH. NII LÄTSKI TSIGA
 KODO TAGASI.

JAAN OLL' NELÄAASTANÕ
POISKÕNÕ. PÄIVÄ KÄVE TÄ
LATSIAIAN, ÜÜSE MAGA-
SI KOTON. KOTON OLL' TÄL SÄNG,
SÄNGÜN PEHMEQ PADI JA KIRIVÄ TE-
KIKOTIGA TEKĶ. LINA OLL' KAH TEKĶ
ALL.

EGÄ ÕDAGU LÄT'S JAAN SÄNGÜ
MAGALÕ. TÄ PUGÕSI LINA PÄÄLE
TEKI ALAQ, VÕTSÕ ÜMBRE PEHME
UNÕJÄNESSE KINNIQ JA PRUUVSÕ
MAGAMA JÄIÄQ. KU TARÕST TULI ÄR
LASTI, ES JULGU TÄ INÄMB SÄNGÜST
VÄLLÄ TULLAQ, SELLE ET SÄNGÜ
ALL ELLI VÄVVÄ.

VÄVVÄ ELLI SÄNGÜ ALL JA UUTSÕ.
TÄ UUTSÕ TUUD, ET JAAN UMA JALA
ÜLE SÄNGÜ VEERE PÕRMANDU
PÄÄLE SIRUTANUQ. VÄVVÄL OLL'

JAN RAHMAN
VÄVVÄ

SÄÄNE PLAAN', ET NII KU TÄ JAANI
JALGA NÄGE, NII HAARD KUNDSAST
HAMPSTI! UMMI SUURI LÕUGUGA
KINNIQ. JAAN TIIDSE VÄVVÄ PLAANÕ
JA PELÄS TEDÄ HIRMSAHE.

ÜTE ÕDAGU ES TAHAQ JAANIL
SUKUGIQ UNI TULLAQ. PISSIHÄDÄ
TÜKSE HIRMSAHE PÄÄLEQ, A ÄR
KÄVVÜQ JAAN ES JULGUQ, SELLE ET
PELÄS HIRMSAHE VÄVVÄT. KUIGIQ
LÄBI HÄDÄ JÄIE TÄ MAGALÕ. ÜÜSE
NÄKK' JAAN UNÕN, KUIS TÄ PISSIL
KÄÜ.

VÄVVÄ OLL' HINNÄST SÄNGÜ ALL
KERRÄ TÕMMANUQ JA LASKSÕ KAH

SILMÄ KINNIQ. ÄKKI TUNSDÕ TÄ, KUIS
MADRADSI SEEST TÄLLE MIDÄGI
PÄÄLE TSILGUS. VÄVVÄ NUHU' TUUD
TSILKVAT KRAAMI:

"PISS! VÕIH, KU JÄLLE!" RÕÖGÄHT
VÄVVÄ MÕTTÕN JA JUUSKSÕ VIUH-
TI! JAANI SÄNGÜ ALT MINEMÄ.
KAVVÕDALÕ, PERIS KAVVÕDALÕ, ÄR
LÄTİMAALÕ, ÜTE JANISE-NİMELIDSE
POISKÕSÕ SÄNGÜ ALAQ.

NII KATTÕ VÄVVÄ JAANI SÄNGÜ
ALT. KU TÄ ÄR OLL' KAONUQ, JAAN
TEDÄ INÄMB ES PELGÄ, SELLE ET
OLÕ-ÕS, KEDÄ PELÄDÄQ. TUUST
AOST PÄÄLE JULGUS JAAN, KU
HÄDÄ PÄÄLEQ TULÕ, ESKIQ ÜÜSE
PISSIL KÄVVÜ JA EI TIIQ TUUD INÄMB
ILMANGIQ SÄNGÜ.

JUHANI PÜTTSEPP

Kon mu soeq ummaq?

Ütš poiškõnõ mänge ruusaunikun. Täl oll' ütš köhvli ja ütš väiku pang. Poiškõnõ nõstsõ ruusa pangi.

Vanaimä tull' tarõ mant, jäi saisma ni nakaš suu poolõ kaema.

„Miä sääl suu pääl nätäq om, vanaimä?“ küsse poiškõnõ.

„Ei olõq sääl tühjägiq,“ üt' vanaimä.

„A miä sa sis tühjä kaet,“ küsse poiškõnõ.

„Ku ma nuur tütrik olli, istsõvaq soeq suu veeren,“ kõnõl' vanaimä.

„Kon nuuq soeq prõllaq ummaq?“ küsse poiškõnõ.

„Ei tiiäq!“

„Vanaesä! Vanaesä! Määndseq soeq ummaq?“ juusk poiškõnõ vanaesä manuq. Vanaesä istsõ aidatrepi pääl.

„Nääq ummaq hahaq ja karvadsõq!“ kõnõl' vanaesä. «Ma tii sullõ üte soe!“

„Kuis sa mõistat tutt tetäq!“ imeht poiškõnõ.

Vanaesä tõi aidast väidse, läts lepištüle ja lõigaš üte sõrmõjämmudse lepä.

Vanaesä istsõ aida trepi pääle ni nakaš vuulma. „Kaeq, soel om sääne terräv nõna ja sääne pikk kihä!“

Üts-kats-kolm, oll' vanaesäl susi tett.

„Vanaesä, tiiq viil,“ pallõl' poiškõnõ. „Hää külh!“ Vanaesä nühritš väidsega viil kats tutt. „Nüüt om terveq park.“

Poiškõnõ läts ummi sutõga ruusaunikulõ mängmä, kraapsõ sutõlõ ruusa sisse köhvliga sügävä oosõ.

„Vanaimä, ma kaibsõ sutõlõ oosõ, nüüd ummaq soeq oosõn,“ hõigaš poiškõnõ inne magamaminekit, joba teki alt.

„Jääq, poiss, magama,“ tõrõl' vanaesä. „Hummugu mængit ummi sutõga edesi.“

Üuse nakaš sadama, rabist' niguq räüss vasta katust. Hummukus sadu reevätü.

Poiškõnõ karaš heräden ilma söömäläq ruusaunikulõ, tull' õkva rüükmisega tarrõ tagasi: „Vanaimä, soeq ummaq ärq lännüq!“

Vanaimä küsse: „Kohe nääq sis lätsiq?“

„Ei tiiäq, uust es olõq, soepark om paenuq,“ murõht' poiškõnõ.

„Soeq lätsiq mõtsa,“ üt' vanaesä.

„Lätsiq mõtsa!“ leiväq poiškõsõ silmäq hiilämä.

„Lätsiq kimmähe mõtsa vai suu pääle tõisi sutõ manuq,“ kinnüt' vanaesä.

Poiškõnõ es tiiqkiq terveq hummugu muud, ku vahtsõ suu poolõ.

„Miä sa kaet sääl,“ küsse vanaimä.

„Ma kae, kon mu soeq ummaq!“ üt' poiškõnõ.

RAAMAT

OLIVIA JA
ESIMENE
MAAILM

Kerttu Soans
Väike Vanker,
2003

L u g õ s i
imägaq kuun
raamatut „Oli-
via ja esime-
ne maailm“.

Imä lugõsi tuud mullõ ette, selle et maq esiq mõista viil õnnõ tsipakõsõ trükütähti lukõq.

Taan raamatun om Olivia. Timä om tütarlatõ ja ma arva, et tä om minost veidõq noorõmb. Olivial om pini Kruubi-Ruudi. Imä ja esä ommaq täl kah. Olivia meelest om Kruubi-Ruudi pääsõpikkõ kuninga hopõn. Mõnikõrd Oliviagaq veidõq pahandõdas. Imä ja esä mængvõq ka timägaq. Ütõskõrd pandõ imä hindäle sukapüksiq pähõq, et timäl olõssiq kah niguq pikõq hiusõq ja sõs tä tandsõ Olivigaq.

Ütõskõrd nä mængseq, et näil ommaq mængult taldriguq ja et näil om sääl pääl süük ja sõs näõq paksõq tuud süüki ütõtsõlõ. Süük oll' väegaq hää.

Olivia käü imä ja esägaq egäl puul mere veeren ja kontõrdil. Näil käü mõnikõrd ka lell külän. Lell om esä veli. Olivia näge egäsugutsit huvitavit asjo. Et panõkuukõ pääl om maastik ja et meren ommaq vatust jäneseq. Maq näe külh tõistsugutsit asju, a imä ütles, et nuuq ommaq ka huvitavaq.

Taa raamadu pilte oll' hää kaidõq. Ku kai algul, näi ütõsi asju ja ku kai kavva, sõs oll' viil tõistsugutsiid asju ka nätäq, midä algusõn es näeq. Kõgõ inämb miildõvõq mullõ jutõq „Olivia ja tiivad“ ja „Olivia ja muusika“.

Tõsõq latsõq piæssiq kah taad raamatut lugõma, selle et ta om torrõ.

Richard Ojar (6 a.)
Jutu pand' kirjõ timä imä
Triinu.

VIDEO

KUIDAS KUNINGAS
KUU PEALE KIPPUS

ETV 1976

Lava pääle
säädjõ: Elvi Koppel
Autor: Joachim
Knauth ja Dagmar
Normet

Osatõõtjõq:
Urmas Kibuspuu,
Anne Paluver, Eero
Spriit, Väino Laes,

Kalju Orro, Aare Laanemets jt.

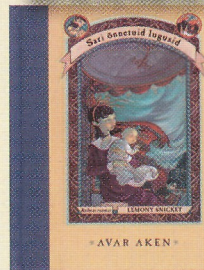
„Kuidas kuningas kuu peale kippus“ om oppusõ-jüvägaq lugu tuust, et ku sa midõgi tahat, piõt tuu

hääs ka esiq midõgi tegemõ. Ei võiq ollaq ahnõq, tohe-iq tõisilõ halva suuvõq egaq sala ollaq. Tiislõr tekõ tüüd, avit tõisi ja saigõq niimuudu, midä tahtõ. Kuiginaq uno oll' halv, miildü tä mullõ tuuperõst, et tä oll' nii nalõakas ja täl olliõ suurõq kõrvaq. Lauuq, midä telelavastusõn laulti, olliõ mu meelest väegaq andsambli Ruja laulõ muudu, kukkiõ olliõ tegeligult Peeter Volkonski kirotõduq.

Soovita taad videot kaidõq sääntõsil latsil, kiõ ei viisõq „Tomi ja Jerryt“ vahtiõq.

Liisa Koreinik (9 a.)

RAAMAT AVAR AKEN

Lemony Snicket
Draakon & Kuu,
2004

Raamatun kõnõldas kolmõst latsõst, kiõ ommaq jäänõq ilma nii kodost ku vanõmbist. Näõq rändõseq üte sugulasõ mant tõsõ manõq ja kõik aig käävõq ka õnnõtusõq näidegaq üten. Latsilõ jäänõt suurõ perändüst taht hindäle saiaq krahv

Olav, a siiõqmaaniõ olõ-i tuu krahvil viil kõrda lännõq.

Kukkiõ aõaq, miõq raamatun sünnõseq, ommaq kurvaq, om kirõnik mõistnuq taa huvitavalt kirjõ pandaq. Tsipakõsõ vãsütõs õnnõ tuu, et väegaq mitmõq sõnaq ommaq teksti seen pikõlt vallalõ seletedõq. A mõnõl noorõmbal lugõjal või tuust sõskõq kassu ollaq. Saman saõran om joba katõ raamatut ilmunuq. Ma joba peris ooda taalõ raamatulõ jõrge.

Monika Eichenbaum (11 a.)

Rebõaste pereq

Joonistanuq TEET VAUS, Tallinna kunstigümnaasium

Kangõ miis

Käve talvõl suusataman, mõtsa vahel harotaman. Eeläq sõidi Otepäält maratoni Villändi.

Võitsõ maratoni äraq, nüüd muq ümbre võidukärä. Olõ kuulsa tsempioin, uhkõ karikas mul om.

Esä õdagu tull' kodo, rõõmust', ütël: „Kangõ poja! Tiiq viil tõnõkõrdkiq pruuvi.” Andsõ mullõ 50 kruuni.

**Andreas Org, 5. kl,
Ruusmäe kuul'**

Talvõmeeleolo 2005

Seo aasta talv om väega andsak, sa kaeq no vällä aknõst – sääal satas vihma, must om maa ja suusataq jo külq ei saaq.

Ku taivas olõs ei nii tummõ ja tulõs veidükene lummõ, sis latsi miilgiq rõõmsamb olõs ja kipõmbidõ kevvai tulõs.

Luulõtusõ mõtliq vällä Ruusa kuuli võro keele ringi latsõq oppaja Aia Hele abigaq

NAIDÕ LEHEKÜLGI PÄÄL KIROTASÕQ LATSÕQ, KIÄ OMMAQ VÕROMAALT PERI

**Karmel Tammi, 1. kl,
Ruusmäe kuul'**

Kõnõlimiq terve vaheao vanaimägaq võru kiilt. Mõni sõna tull' mul külh nii vällä, et vanaimäle tekk tuu nall'a. A muiduq nakaš joba minemä külh. Mul om võrukiilne aabits, tüüvihik ja võrukiilne piit'sõnastu. Joba suvõl sai ma ollaq katš päivä ka võru keele laagrin.

**Marilis Lauk, 3. kl,
Tartu Kommertsgümnaasium**

Võrukiilne koolivaheaig

Mu vanaimä om Võrumaal võru keele oppaja. Seokõrd oll' meil koolivaheaos tett sääne plaan, et proovimiq umavaihõl kõnõlda q võru keeli. Tuu aša kotsilõ oll' arvamiisi nii puult ku vasta. Umaq vanõmbaq arvssiq, et las no ollaq taa võru keelegaq viil nii mõni aasta, et ku ma suurõmbas saa, külh sis opi. A vanaimä oll' kimmäs umma plaani täüde viimä ja nakaškiq joba edimädsesst pääväst mukkaq võru keeli kõnõlama. Vanaesä ütël, et timä ei võtaq sõnna. Timä om alasi mu puult ja ütël, et tekke nii, kuis ma taha.

**Laura Sarik, 2. kl,
Ruusmäe kuul'**

**Laura Sarik, 2. kl,
Ruusmäe kuul'**

Koolivaheao preemiä

Maq olõ külh joba vana mõtsamiis. No tuun mõttõn õks, et olõ käünüq esägaq üten mõtsan jalutaman, kas seenel vai marjal vai mõtsaeläjile süvväq veemän. Olõmiq esägaq ka puid tennüq. Õks nii, et esä lõikas ja maq korja ossõ kokku ja via tulõ manuq.

Seokõrd lätsimiq esägaq tsiajahti. Mõnistõ kandi jahimeheq võtvaq mõtsa jahti üten ka ummi poigõ. Sõs olõmiq mi niguq pinnegaq üte pulga pääl – ajajaq. Jaht' alaš kell katõssa ja lõppi kell kuuš õdagu. Seokõrd sai ma jahil teedäq ka üte vahtsõ aša. Ku mõtsasaak sai äraq raotus ja jaetus, loositi jahimehhi ja ajajidõ vaihõl vällä eläjämäss üten pää ja jalgugaq. Maq olligiq tuu, kiä sai loosigaq koolivaheao preemiäs mõttsia massa.

**Madis Kängsepp, 3. kl,
Mõnistõ põhikuul'**

Tsiajaht

Koolivaheaol lätsi ma joba 15. kõrda jahti. Olli kamban vanaesä Endeligaq. Meil tull' uutaq tükk aigu, inne ku tsiakari mõtsast märkü and'. Mõtstsiaq es mõistaq arvadagiq, et miiq tan mõtsa veeren valvõl olõmiq, et vanalesäl püssän patruñ sisen ja et jahimehhi jälq tsialaskmisõ luba karmanin.

Niguq vanaesä paugu pand', oll' tsiapoig pikäle. Vidäsimiq sõs hendäperän tsia autu manuq. Piä tulliq ka tõsõq jahimeheq tunnistama.

Tuu oll' nallakas, et kuigiq pauk läts täppi, juusk tsiga õks viil mõnõ meetri edesi ja sattõ sõs kraavi.

Maq olõ jahimehhi siän ajaja nime all kirän. Näüs-näüs, kona mullõ sis tuu püssäluba andas. No nii kümne aasta peräst vašt om käen.

**Keivo Kõiv, 3. kl,
Mõnistõ põhikuul**

**Maarja Variksaar, 3. klass,
Ruusmäe kuul**

**Mariliis Fomotškin, 3. klass,
Ruusmäe kuul**

Lumõsõda

Kõik alaš tuust, et välän oll' sula. Siim pand' hinnäst lämmält röivilõ ja läts kipõstõ naabrimajja Kati, Kauri, Liisat ja Marti kutsma. Egaq Kerstigiq taha-as tarõn istuq ja läts kah vällä. Jaati kambaq ja naati lumõliina tegemä. Onne tetti kipõstõ, selle et egä minof võisõ sadama naadaq. Mart sai Liisa käest lumõkuuligaq vasta nõnna, nii et veri välän. Mart tull' pääle tohtõrdamist määräten Liisat pildma ja pildsõ ärq kõik Siimu tettüq kuuliq.

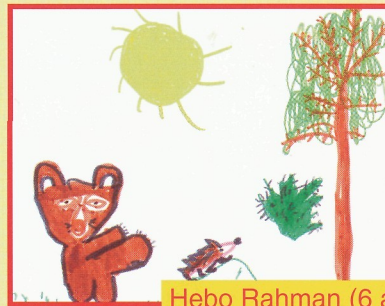
Varsti nakaš latsil külm ja kõik lätsiq tarrõ kuuma kakaod juuma ja juustusaiu süümä.

Siim oll' päävägaq rahul. Kai uhkõlt aknõst umma liina ja sei võiuleibä.

**Mari-Liis Sander, 4. kl,
Põlva ütisgümnaasium**

Kuis siil' hindäle nõglaq sai

Ütel väegaq-väegaq ammuskidsõl aol elliq eläjäq veidüq tõistsugust ello ku parhillaq. Siil' oll' tuudaigu arg, selle et täl õlõ-õs hinnäst minkagiq kaitsaq. Elli ka ütš jänes, ku tä õnnõ ärq koolnuq es olõq. Seo jänes es olõq arg, selle et tä pelgä-äs siili, a oll' arg, selle et tä peläs rebäst.

Hebo Rahman (6 a.)

Ütel pääväl tull' jänesel tujahus pääle ja tä tougas siili kingo päält alla rebäse manõq. Repärñ, kiä es olõq arg, selle et tä pelgä-es jänest ja siili, a oll' arg, selle et tä peläs sutt, tougas siili ummakõrda soe manõq. Susi, kiä es olõq arg, selle et tä pelgä-äs jänest, siili ja rebäst, a oll' arg, selle et tä peläs kahru, tougas siili kahru manõq. Kahr es olõq sukugi arg, selle et tä pelgä-äs jänest, siili, rebäst ja sutt. Kahr tougas siili nõklugaq puhma. Siilile jäieq nõglaq manõq ja tuust aost pääle ommakiq siilil nõglaq sälän.

**Eliisabet Ojar, 4. kl,
Võro I põhikuul**

★ Kats kirpu kõnd'vaq uulidsa pääl. Kolmas kirp tulõ näile vasta ja kūsūs, kohe nääq lääväq. „Jürka manõq,“ vastasõq kirbuq.

„Ulliq olõti pääst vai, mis ti Jürka manõq lähät,“ imehtelles kirp, „Jürka om jo plesspäägaq. Minkeq parõmb Lempsi manõq, Lempsil ommaq pikäq rasvadsõq hiusõq, ja timä ei mõsõq noid kül sukugiq.“ „Lempsi pään mi elämigiq. Jürka pää pääl käumiq mi õnnõ liugu laskman!“

★ Printsēs lätt Prantsusõmaal restoraani, kon tälle pakutas praaditut kunna. „Kaeq, miä nimäq kunnagaq tegeväq,“ märk printsēs, „a maq, ullikõnõ, lätsi timägaq paari...“

★ Juku saa sõprogaq liivakastin kokko. Sõbraq nakkasõq keksmä: „Muq esäl om viis moblat!“ „A muq papsil om kats kuvvõsaalist Mercedest!“ „A mul eläs keldrin võhl, kiä om meetri pikk!“ ütäl Juku. „Õigõlõ vai? Väkev! Näütäq siiäq!!!“

★ Juku koolin. Oppaja: „Juku, mille ommaq suq tettün etteütülusen tühäq kotussõq?“ Juku: „Neõq ommaq reklaamipausiq!“

★ Juku om koolin. Oppaja: „Juku, ütleg

viis asja, miä ommaq piimä seen!“ Juku: „Häste! Või, juust, jäätüs ja...mmm...kats lehmä!“

★ Puhh ja Notsu saavaq kokko.

„Kulõq, Notsu, ma kõnõlõ sullõ anõkdoodi!“ pakk Puhh.

„Ei tahaq,“ ütles Notsu, „sul ommaq alasi nii ropuq anõkdoodiq.“

„Olõ-iq!“ võistlõs Puhh vasta.

„No hää külh,“ ütles Notsu, „a tiimiq nii, et egä kõrd, ku tulõ mõni hirmsa sõna, ütlet saq „põmm.““

„Häste,“ om Puhh nõun. „Kullõ sõs: „Põmma ja põmm põmm põmm põmm, põmm põmm põmm põmm põmm...““

★ Imä lätt Jukulõ latsi-aida perrä. Edimädse kõrra pääl om ussõ pääl silt „Hääq latsõq“. Jukut tuu ussõ takan ei olõq. Imä naaratas andsakult ja lätt trepist üles tõsõ kõrra pääle.

Sääl om uss sildigaq „Halvaq latsõq“. Ka tuu ussõ takan olõ-iq Jukut. Imä muutus kurvas ja lätt kolmanda kõrra pääle.

Sääl om uss sildigaq „Õkva väegaq halvaq latsõq“. A ka taa ussõ takan olõ-iq Jukut! Imä roni tarõ pääle. Ja sääl tä näge ütte väegaq päivinännüt ust. Tuu ussõ pääl om silt: „Juku“.

Tark tohtrõ

Üten liinan oll' kängsepp, nimi oll' täl Jaan Vähk. Ütekõrra jäi täl lats haigõs. Lats sõs Jaan Vähk tohtrõ perrä. Tohtrõ tullgiq, kai last siist ku säält ni and' ütest pruunist pudõlist latsõlõ rohto juvvaq.

„Miä sõs tohtrõherräkesele ka massaq tulõ?“ küsse kängsepp.

„Viiis ruublit,“ üteli tohtrõ.

Viiis ruublit! Tohtrõ lännüq ärq ja lats saanuq ka pia terves.

Jaan Vähk nakaas märkmä:

„Miä ma seost kängsepätüüst saa? Kaeq, kos tohtrõ saa õks pallõ rahha!“

Pia pand' Jaan Vähk sildi vällä, et tä om tohtrõ. Nakaškiq rahvas timä manõq api otõsma käümä. Jaan Vähk elli uma vahtõ ammõtigaq õigõq ilosalõ – rahha küländ ja ausa miis päälegiq.

A sõs johtu ütekõrra nii, et kuning jäi väega haigõs. Kõik targaq tohtrõq üle maa kutsuti kuningat kaema, a ütõski q mõista-as määnestki q nõvvo löüdäq.

Jaan Vähk oll' kah kuninga manõq kutsut. Tä üteli kuningalõ:

„Puhksaq taaha pudõlihe, sõs ma näe ärq, mis hädä sul seen om!“

Kuning puhas pudõlihe sisse ja Jaan kai pudõlit aknõ man. Talvõ aig oll' ja ku Jaan aknõ man läbi pudõli kai, sõs tä näkk, et miis kõgõ hobõsõ ja saanigaq om kuningal seen. Kõik targaq meheq nakanuq sääntse jutu pääle naardma. Kuningas kah naardnuq, nika ku paisõq kaala pääl lännüq katõski. Mäda joosnuq vällä ja kuning saanuki q terves. Noq oll' Jaan Vähk kuulsa külq.

Taa Võromaa muinasjutt om peri Eesti Kirändüsmuusõumist. Vällä otsõ Triin Iva.

MILVI PANGA
Vastlakõsõq

UAQ LIKKU, HERNEQ LIKKU
VESI LEOTÕS PIKKU-PIKKU
ÜTE ÜÜGA LÄTTKI MÜÜDÄ
KIVIKANGUS UA SEEST.

KASKAS SÄLGÄ, REGI VÄLLÄ
SUUSAQ, TRITSUQ SIVA ALLA.
KÄHKU KORGÕ NÕLVA PÄÄLE
VASTLAPÄÄVÄ NÕU OM SÄÄNE.

KAS ÕKS LINAL PIKKUST JAKKUS
NÄTÄQ, NAARDAQ KEHVÜS, RIKKUS:
KELLE LINAQ LÜHÜKESEQ,
KELLE ÕHVAQ ÕHUKÕSÕQ,

KELLE KÜÜNI, KELLE SALVÕ
JAKKUS JÕUKUST MÕNÕS TALVÕS.
MÄÄNE TÜTRIK MEHELE?
TUUDKI PANDAS TÄHELE.

Joonistanuq VIIVE NOOR

MILVI PANGA

Varblasõ laul

MUALUMPI, HERNETONTI
TSIRK-TSÄRK EI PELGÄ.
TONDI KAABULOTU SISSE
NÜHI NOKKA, JALGA.

KÕIKI LAISKU UNÕMÛTSE
VIA MA NÕNNAPITEN.
TUU EI LOEQ, ET HANNASULGI
ES SAAQ VÕETUS ÜTEN.

ILDAS JÄIÄQ MAQ EI MÕISTAQ.
VIUHTI! VISKA VARBAST.
TUU OM TEEDÄQ, EGÄ RÜBLIK
ÜTLES: TSIRK OM ARMAS.

Regi

MILVI PANGA

REGI, REGI, RIIKENE
ILLUS TALVÕTIIKENE.
LUMÕN MÕTS
JA VAGA ELLÄI
HAINAKUHI, PINDREPETÄI...
RIITII OM ÕKVATII
ÜLE RAENDU, ÜLE VII.

KRATIQ,

PUUGIQ,

TULIHANNAQ

Kas olõt mõnikõrd, ku om pümme üü, nännüq üle taiva lindaman tähte, tulino jut' perän? Eesti vanarahvas usksõ, et nuuq ommaq puugiq. Muidogi mitte nuuq tsillokõsõq sitigäq, kiä kevjä vällä tulõvaq ja hinnäst inemise külge imeseq,

a hoobis ummamuudu tegeläseq. Muial Eestin om noid kutsut ka krattõs vai tulihandus.

müüdä minnäq, a õks hulgasna. Uma puuk, kiä peremehele kraami vidäsi, oll' vanast Võromaal õks pia egän talon.

Vahtsõmbal aol ommaq puugi tegemiseq tsipakõsõ tõsõs lännüq. Üts Võromaa vanaimä kõnõl' latsõlatsõlõ, et Hallniidü pääl eläs puuk, kinkalõ miildüs autit kraavi tõmmadaq. Üte mõisa nimi om ka Puugimõisa. A tuu om vašt võrdlõmisõs pant. Arvadaq, et tuun mõisan elliq ahnõq mõisniguq. Puugissaar Aheru järven om kah vašt olnu puugi elokotussõs.

Kuimuudu puuki tetäq?

Puugiq olliq vällä märgidüq tuusjaos, et näaq varra kokko viässiq. Tuud näaq teiväq kah. A inne oll' tä vaia valmis meisterdäq. Inämbäste tetti tä vanast kraamist, midä talotõie man inämb vaia es läaq. Näütuses nii: „Kihäs vokiratas, süames verrev langakerä, tagapoolõs katš vanna puukausipuult, hannas vana viht ja muid vidinit.“ Vai sõs niimuudu: „Vana poolik keres, pulstiq soolikis, vanaq vokitüküq luiõs, hüdseq silmis.“

Ku kihä valmis sai, minti neläpäävä kesküüse nelä tii risti Vannapaganat vällä vilistämä. Selle et puugilõ tull' elo sisse õnnõ sõs, ku timä tegijä andsõ kura käe võiuvõtja nõpu seest Vanalõhalvalõ kolm tsilka verd.

Niguq teedäq, om vere seen hing. Vere andmisõgaq möi inemine uma hinge Vanalõpaganalõ. Nüüd võisõkiq puuk tedä tiiniq. A pääle peremehe kuulmist pidi timä hing minemä põrguhe. Sinnäq paika es tahaq muidogi kiäkiq minnäq. Vannahalva peteti, kiä kui mõist'.

Kas puugiq ommaq ka periselt olõman?

Noh, tuu om nii, et kuis võtat. Kas Pipi om periselt olõman? Vai jõuluvana?

Näütuses Võromaal kasvi petäi, minkal nimes Puugipetäi. Tuu puu otsan olliq puugiq elänüq. Ütskõrd ollõv üts puuk pedäjä ot-sast müüdäminejät linasiimnidegaq visanuq ja tuustsaani es julõtaq säält inämb ütsindä

Joonistanuq PIRET MILDEBERG

EI

MARGISTATA

Litsents nr 613

MAKSTUD VASTUS
EESTI

AS Expresspost
Maakri 23 a
10145 Tallinn

TELLI TÄHEKE –
EESTI LASTE OMA AJAKIRI!

Hind selle kupongiga 6 kuuks – 59 krooni!
(tavahind 84 krooni)

Saadame Tähekeste tellimisarve Sulle koju,
kui täidad selle kaardi ja paned postkasti!

Nimi.....

Aadress.....

Telefon, e-post.....

PUUK

Niguq teedäq om, tull' peris õigõ puugi tegemises uma hing müvväq Vanalõpaganalõ. Nüüd saa Tähekese abigaq ka hindäle üte puugi valmis tetäq. Tiid ku suurt varra taa elläi vašt siski q kokko vidämä ei nakka. Olõ-i vaia ka üüsis nelä tii ristin pašman kävvüq.

Lõikaq puuk väegaq ilosahe vällä. Taa tüü omgiq paprõst puugi tegemise man kõgõ rassõmb. Tuusjaos piät tsipakõsõ aigu ja kannahust olõma.

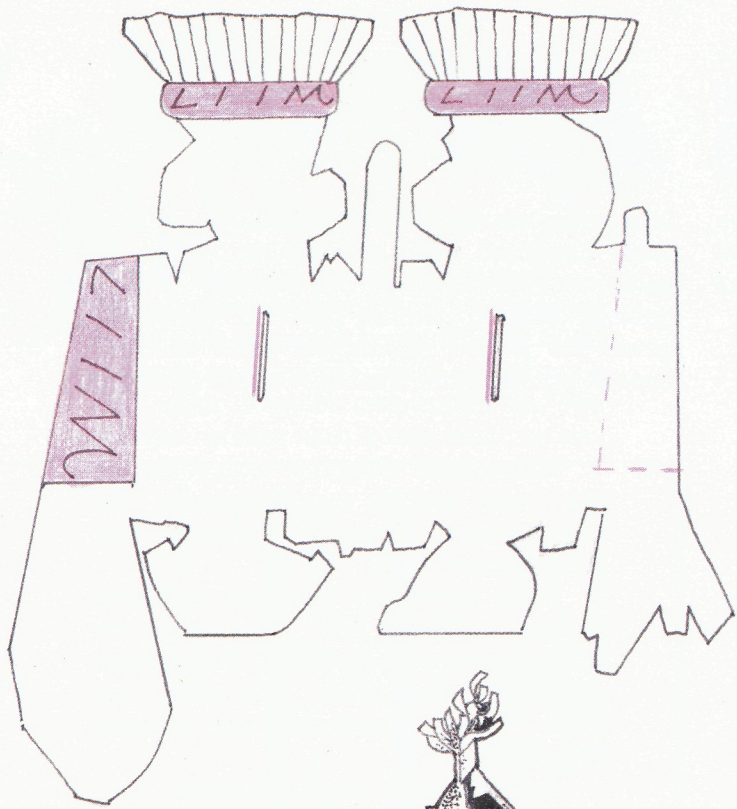
Pääle tuud tiiq väidsegaq vai kääre otsagaq mõlõmba küle pääle märgitüide kotussidõ kotsilõ sisselõikõq. Tõukaq kaeq sisselõikist läbi. Liimiq puuk sälä päält kokko. Hanna lühemb osa jääs pikembä tükü pääle.

Vanast tünnüst saa puugilõ kihä. Liirmise man piät kaema, et tünnü vit-su otsaq lännüq iks umavaihõl kokko. Kopakõnõ käänäq sisepoolõ kaari – tuust tulõ puugilõ nõna.

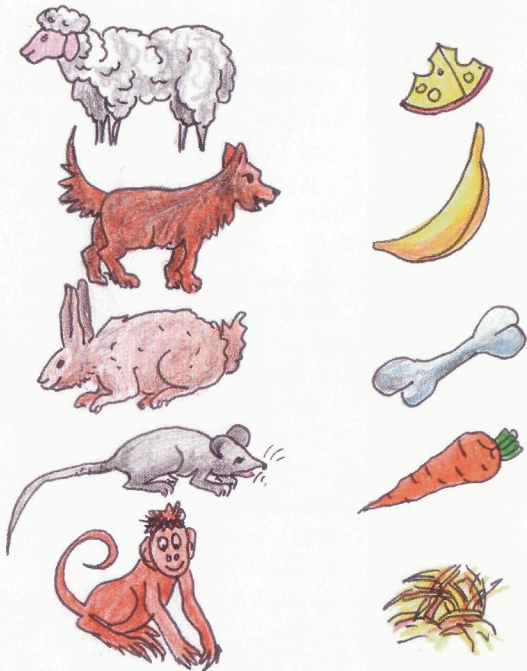
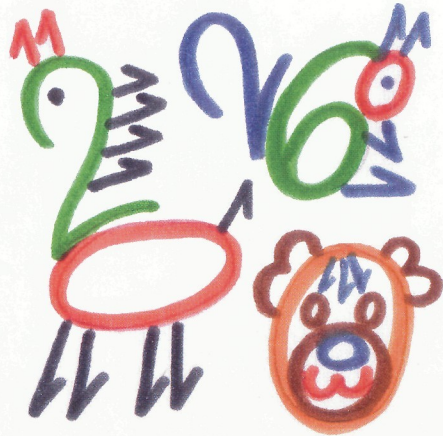
Liimiq kokko põrmandupürsti poolõq, õkva nii, niguq joonissõ pääl ette näüdat. Kliipiq tulõ nii, et harassidõ ala q liimi ei trehväq. Ku tuu tüü tett, võtaq kääriq ja lõikaq mõlõmba poolõ harassõq ütekõrragaq vallalõ ja ajaq parralt segi. Puugi hand käänäq kah ülespoolõ, et tuu täl saismist es segänüq.

Kraami kokkokandmisõs om puugil kilokott'. Lõikaq tuu vällä ja riputaq kae vai nõna otsa. Ku tahat, võit esiq tõsõ koti manõq tetäq. Käänäq ka silmäq tsipakõsõ ettepoolõ.

Noq omgiq puuk valmis!

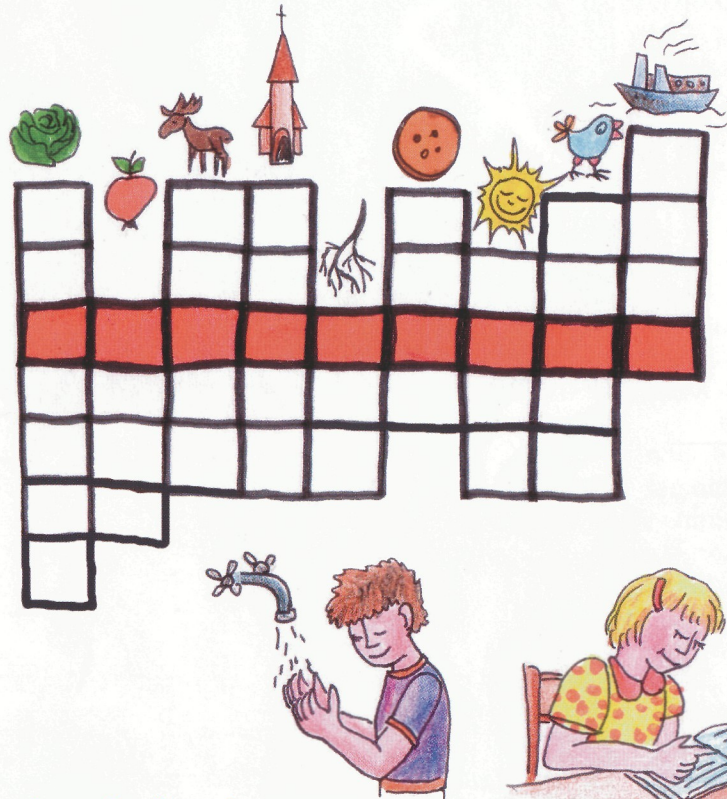

REHKENDÄQ, KU VANAQ
OMMAQ NUMBRIELÄJÄQ!

KIÄ MIDÄ SÜÜ? VIAQ JUUNÕ ÖIGÕ ELÄJÄ
MANT ÖIGÕ SÖÖGI MANOQ.

TÄÜDÄQ ÄRQ RISTSÕNA! VASTUSSÕS SAAT
TEEDÄQ, KUIS VANAST VASTLAPÄIVÄ KUTSUTI.

OTSIQ ÜLES ÖIGÕQ SÕNAPAARIQ!

POISS MÕSK KÄSSI
PUDSUNUDSIJA
SOETÕLV
TÜTÄRLATÕ LUGÕ RAAMATUT
PEDÄJÄKUKK
TSÕÕRIK

MÄNNIKÄBI
ÜMMARGUNE
POISS PESEB KÄSI
TOLMUIMEJA
HUNDINUI
TÜDRUK LOEB RAAMATUT

Joonistanuq ANU LOIGU

SA Kultuurileht
latsiaokiri

TÄHEKE

Käümä pant vahtsõaastakuun 1960.
Ilmus ütõkord kuun.

Toimõndusõ aadrõs
Roosikrantsi 6
10119 Tallinn
taheke@taheke.ee

Päätoimõndaja
ILONA MARTSON
Kunstilinõ toimõndaja
PRIIT REA
Abitõimõndaja
MARIKO FASTER

Toimõndusõ telefonõ
6463 697

Tähekeist saa
telliq
õkvakõrraldus-
lepingugaq

www.tellimine.ee
tel 6662535

EDEKAASÕ
JONISÕ
EDGAR
VALTER

Peris uma TSIIGA

Mihkel (10 a.) ja Daniel (8 a.) Hakk ommaq maapoisiq. Vanaesä puul Haañkasõ külän ommaq näide lemmikeläjäq tsiaq, uskõq vai uskmaldaq! Aastak tagasi kússevãq vanõmbaq Danieli käest, midã tä latsiaia lõpupidos taht. Daniel vastaš, et tsika taha, peris umma tsika. Tsiko om talon kõik aig peet, tuuperãst oll' poiskõsõ suuvi küländ kergetäütã. A nall'a tekã tuu vanõmbilõ ütšjago.

Danieli põssã om nüüd joba hästeq suur. Et suurist tsikost tetãš lõpus liha, tuust ommaq poisiq ammu aro saanuq. „Mu tsiga lãts kuřas, tuu võeti edimãlt är,” ütles Mihkli.

Naaq põrsaq vaheř esã Jaanus Viitinãst vilã vasta. „Tõug om sääne, et puul kodo- ja puul mõtstsika,” seletãseq poisiq. Kirivãq põrsaq olliq edimãlt väikeseq, parajaq üškã võttaq. A nüüd saavaq Mihkli ja Daniel joba suurõ tsia sãlãn sõitaq. Tuud nall'a ommaq karapoiškõsõq tennüq joba vanast aost päãle. Tegelikult ei lasõq Danieli tsiga, kedã kutsutas Valgõ, hindãle sukugiq sãlgã istuq. A tõnõ tsiga, kedã kutsutas Peki, om vana rahu esi. Üte ratsanigu kand tä ilostõ vãllã. A ku tãlle katõkõistõ sãlgã istuq, ei lããq tä inãmb edesi, nakkas hoobis tassakõistõ maaha istma. Sãlã

Üles võtnuq EVAR SAAR

Võromaa poisiq Mihkel ja Daniel

pããlt sũütmine miildüs mõlõmbalõ tsialõ. Daniilile jällekiq miildüs Peki laja sãlã päãle kõtulõ visadaq: „Tã om nii mõnus lãmmi!”

Tsiaq ei elãq sugu- giq laudan, a lavvust tettũn tsiapahan vana sanna kõrval. „Nãil piãt olõma katš asja: tuulõvari ja pããvãvari,” kõnõlas vanõmb veli Mihkli. Kũlmã nã vãega ei pelgã ja kesktalvinõ

sulailm kũlmã seenevihmagaq om põssadõ meelest üldse kõgõ parõmb ilm.

Tsiaq tundvaq lõhna viil parõmbalõ ku piniq. Nãile miildüs vahtsit rõivit nuhutaq ja miilde jãttãq. Ku tsiaaia manõq tulõjal om tuusama asi tõist kõrda sãlãn vai jalan, sõs nããq inãmb nii vãega huvvi ei tunnõq.

Tsiko sũütmisegaq tegeles vanaimã Malle. Nã sõõvãq kardokit, jahhu, peedilehti ja haina. Suvõl niidiq Mihkli ja Daniel murutraktorigaq haina, riibõq tuu rihagaq kokko ja tõivaq murutraktori kãrogaq tsikolõ.

Vanaesã Ülo talon ommaq viil lehmãq Triibu ja Leeni, kanaq ja kasš, kedã kutsutas Vanapoisš vai Kũlãvanõmb. Kasš oll' kodoldaq kassipoig Tarto liinan, kost tä taaha Haañkastõ tuudi. Nüüd om tãst saanuq vãegaq uhkõ ja laisk ellãi. Sũü kõtu tãüs, kargas lešo päãle ja makas. Hiiri poolõ Vanapoisš ei kaekiq.